

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเก็บข้อมูลเกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมทั้งหมดจำนวน 86 ราย แบ่งเป็น 2 รุ่น รุ่นที่ 1 จำนวน 50 คน และรุ่นที่ 2 จำนวน 36 คน จากศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานเกษตรอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ ในปี 2549

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีคำถามปลายปิด (Closed ended question) และคำถามปลายเปิด (Opened ended question) เพื่อนำแบบสอบถามไปสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจาก เกษตรกรเป้าหมาย โดยแบ่งคำถามออกเป็น 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ทางสังคม จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานเกษตรในครัวเรือน กิจกรรมการเกษตร ขนาดพื้นที่ถือครองทั้งหมด รายได้จากอาชีพเกษตร รายได้อื่นๆนอกจากการเกษตร รายจ่ายในครัวเรือน แหล่งเงินทุน

ตอนที่ 2 การตัดสินใจในการเลือกใช้การดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญา แบบเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 ระดับความรู้ความเข้าใจ ตามแนวปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงที่ได้นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ลักษณะการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านวิธีปฏิบัติในการใช้พื้นที่ทำการเกษตร วัตถุประสงค์ของการใช้ที่ดินเพื่อการผลิตและการประกอบอาชีพ ความสะดวกในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง การจับจ่ายใช้สอย การลดรายจ่ายและสุขภาพอนามัยของเกษตรกร อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 5 ระดับความพอใจของเกษตรกร อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 6 ปัญหา-อุปสรรค แนวทางการแก้ไข และข้อเสนอแนะในการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดำเนินชีวิต

วิธีการสร้างเครื่องมือ

- 1) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำกรวิจัยเพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และ ผลงานวิจัยเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย
- 2) กำหนดกรอบเนื้อหาและข้อคำถามให้สอดคล้องกับแนวคิดการวิจัย
- 3) นำเครื่องมือที่จัดสร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบให้ ความคิดเห็น จากนั้นนำเครื่องมือดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

รายละเอียดของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและ สังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ ทางสังคม จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวน แรงงานเกษตรในครัวเรือน กิจกรรมการเกษตร ขนาดพื้นที่ถือครองทั้งหมด รายได้จากอาชีพเกษตร รายได้อื่นๆนอกจากการเกษตร รายจ่ายในครัวเรือน แหล่งเงินทุน

ตอนที่ 2 การตัดสินใจในการเลือกใช้การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง บทบาท ครอบครัวยุคใหม่ต่อการตัดสินใจ หน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุน

ตอนที่ 3 ระดับความรู้ความเข้าใจตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้นำไปปฏิบัติ

เกณฑ์การให้คะแนนระดับความรู้ความเข้าใจแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 15 ข้อ คะแนนเต็ม 15 คะแนน ข้อละ 1 คะแนน (คำตอบถูกต้อง 1 คะแนน , คำตอบผิด 0 คะแนน) โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนน 13-15 คะแนน ระดับดีมาก

ช่วงคะแนน 10-12 คะแนน ระดับดี

ต่ำกว่า 10 คะแนน ระดับพอใช้

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะการดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง ได้แก่ ความรู้ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการพื้นที่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การนำความรู้ด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4.1) หลังจากที่ได้ตัดสินใจดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงแล้วท่านมีการจัดการกับที่ดินในการผลิตของท่านอย่างไรบ้าง โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 2 ระดับ ดังนี้

ปลูกพืช	มีค่าเท่ากับ	0 คะแนน
เลี้ยงสัตว์	มีค่าเท่ากับ	0 คะแนน
ปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์	มีค่าเท่ากับ	1 คะแนน

4.2) การใช้ที่ดินส่วนใหญ่ไปในการผลิตหรือประกอบอาชีพหลักเพื่อวัตถุประสงค์ใด โดยให้แสดงความคิดเห็นว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นแบบใด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 2 ระดับ ดังนี้

บริโภคเองในครัวเรือน	มีค่าเท่ากับ	0 คะแนน
จำหน่าย/ขาย	มีค่าเท่ากับ	0 คะแนน
บริโภคในครัวเรือนถ้าเหลือจึงขาย	มีค่าเท่ากับ	1 คะแนน

4.3) ด้านความตระหนักในการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีมาตรวัดระดับความคิดเห็น 5 ระดับดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5 คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ	4 คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3 คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2 คะแนน
น้อยมาก	มีค่าเท่ากับ	1 คะแนน

4.4) ด้านการใช้จ่ายใช้สอย (ด้านการใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง) โดยมีมาตรวัดระดับความคิดเห็น 5 ระดับดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5 คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ	4 คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3 คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2 คะแนน
น้อยมาก	มีค่าเท่ากับ	1 คะแนน

4.5) ด้านการออม

4.5.1) การทำบัญชีครัวเรือน เกณฑ์การให้คะแนนมี 2 ระดับดังนี้

ทำบัญชีครัวเรือน	ค่าคะแนนเท่ากับ	1 คะแนน
ไม่ทำบัญชีครัวเรือน	ค่าคะแนนเท่ากับ	0 คะแนน

4.5.2) การมีรายได้ที่พอเพียงต่อรายจ่าย เกณฑ์การให้คะแนนมี 2 ระดับดังนี้

พอใช้	ค่าคะแนนเท่ากับ	1 คะแนน
ไม่พอใช้	ค่าคะแนนเท่ากับ	0 คะแนน

4.5.3) การปลูกฝังเรื่องการประหยัดให้แก่สมาชิกในครัวเรือน เกณฑ์การให้คะแนน มี 2 ระดับดังนี้

มีการปลูกฝัง	ค่าคะแนนเท่ากับ	1 คะแนน
ไม่มีการปลูกฝัง	ค่าคะแนนเท่ากับ	0 คะแนน

4.5.4) การวางแผนในการใช้จ่ายเงินประจำเดือนของครอบครัว เกณฑ์การให้คะแนน มี 2 ระดับดังนี้

มีการวางแผน	ค่าคะแนนเท่ากับ	1 คะแนน
ไม่มีการวางแผน	ค่าคะแนนเท่ากับ	0 คะแนน

ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของเกษตรกร อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ที่ดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีมาตรวัดระดับความพอใจ 5 ระดับ การวัดความพึงพอใจในการการใช้ชีวิตความเป็นอยู่แบบเศรษฐกิจพอเพียง

ระดับความพึงพอใจ/ความรู้่น้อยที่สุด	ได้คะแนน 1 คะแนน
ระดับความพึงพอใจ/ความรู้่น้อย	ได้คะแนน 2 คะแนน
ระดับความพึงพอใจ/ความรู้ปานกลาง	ได้คะแนน 3 คะแนน
ระดับความพึงพอใจ/ความรู้่มาก	ได้คะแนน 4 คะแนน
ระดับความพึงพอใจ/ความรู้่มากที่สุด	ได้คะแนน 5 คะแนน

การแปลผล ใช้เกณฑ์คะแนนเพื่อหาระดับความพึงพอใจ/ความรู้ โดยการจัดกลุ่มช่วงคะแนนจากสูตรอันตรภาคชั้น (ต่าย, 2527) ได้ช่วงคะแนนดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น (Class Interval)} &= \frac{\text{พิสัย (Range)}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ \text{แทนค่า} &= \frac{5-1}{5} = 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้นจะได้ช่วงคะแนน คือ 0.80 ซึ่งสามารถนำมาจัดช่วงคะแนนและแปลความ ได้ดังนี้

ช่วงคะแนน 1.00 – 1.80 แปลความว่า มีระดับการมีความพึงพอใจ	/ความรู้่น้อยที่สุด
ช่วงคะแนน 1.81 – 2.60 แปลความว่า มีระดับการมีความพึงพอใจ	/ความรู้่น้อย
ช่วงคะแนน 2.61 – 3.40 แปลความว่า มีระดับการมีความพึงพอใจ	/ความรู้ปานกลาง

ช่วงคะแนน 3.41 – 4.20 แปลความว่า มีระดับการมีความพึงพอใจ	/ความรู้ มาก
ช่วงคะแนน 4.21 – 5.00 แปลความว่า มีระดับการมีความพึงพอใจ	/ความรู้ มากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเก็บข้อมูล 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นการรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรเป้าหมาย

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมไว้แล้ว โดยกลุ่มบุคคล สถาบันต่างๆ เอกสาร รายงานการวิจัย และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีข้อมูลอ้างอิงชัดเจน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้รวบรวมได้จากแบบสอบถามทั้งหมด นำมาตรวจสอบความถูกต้องและทำการบันทึกรหัสของข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผล โดยแบ่งการวิเคราะห์ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม ความพึงพอใจ ความรู้ ความเข้าใจ การตัดสินใจ สุขภาพเกษตรกร และลักษณะการดำเนินชีวิตของเกษตรกร โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นอันได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคล การตัดสินใจ การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ลักษณะการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสุขภาพของเกษตรกร ร่วมกับตัวแปรตามคือ ความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

ระยะเวลาที่ใช้ทำการศึกษา

1 ตุลาคม 2552 – 30 เมษายน 2553